Trencar el tabú del suïcidi

Angels Deu

Psicòloga a l'IAS
Doctora en Psicologia per la UAB

IAS
Institut d'Assistència Sanitària

Conceptualització

- El suïcidi és un problema de salut pública
- Cada any moren al món més de 703.000 persones
- El suïcidi a Catalunya és la principal causa de mort en joves de 15 a 34 anys
- Es un fenomen multi causal on intervenen factors psicològics, socials, biològics, culturals i ambientals

Morts per suïcidi per sexes a Girona i Catalunya (INEbase)

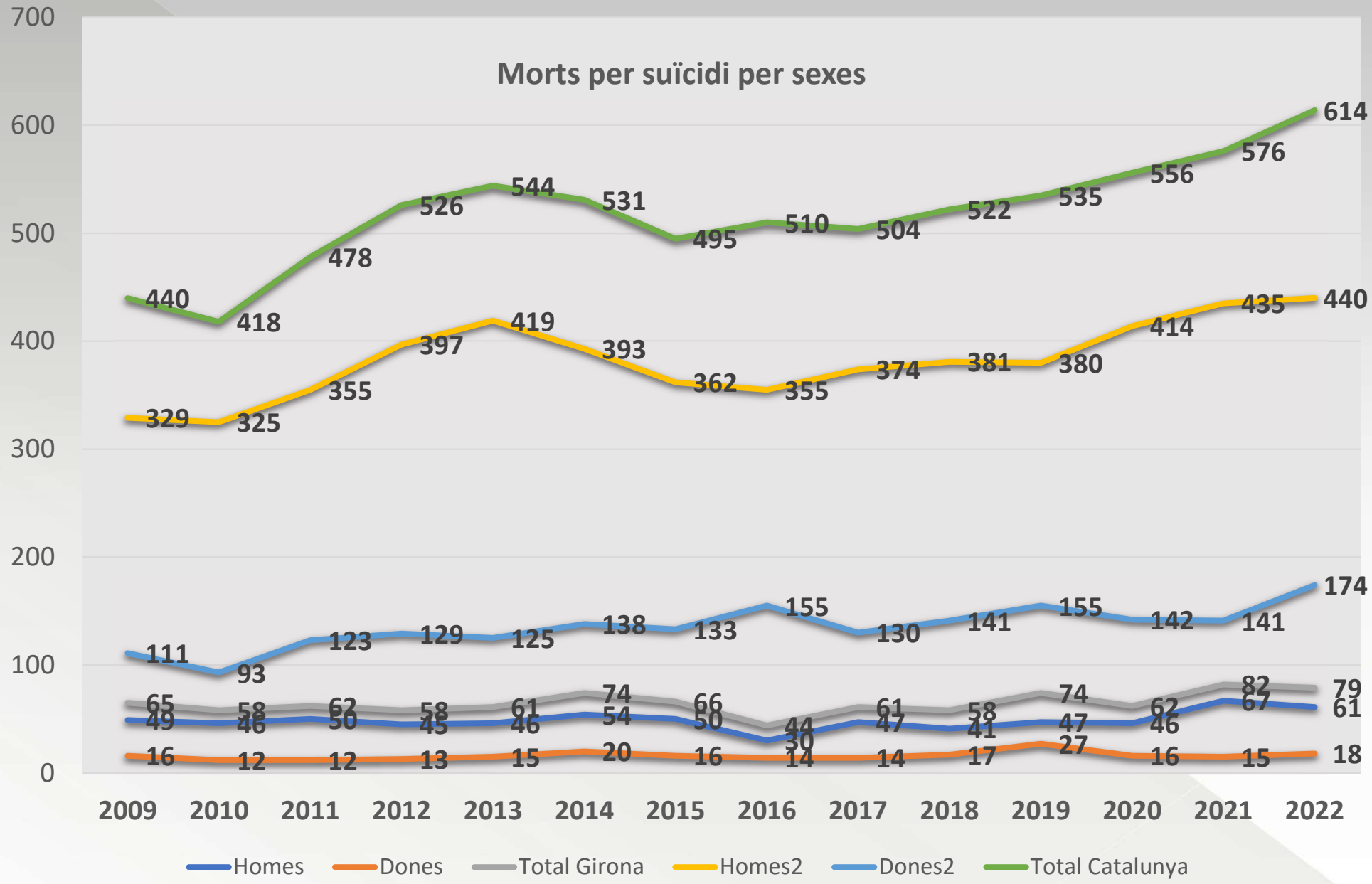

Factors de risc versus Mites

- ✓ Malalties somàtiques

Mite: *Els intents de suïcidi són una crida d'atenció*

- ✓ Experiències vitals negatives

Mite: *El suïcidi és una reacció normal davant situacions o experiències negatives*

- ✓ Malalties psiquiàtriques

Mite: *Totes les persones que moren per suïcidi tenen un trastorn mental*

- ✓ Intents previs de suïcidi

Mite: *Totes les persones que hagin intentat suïcidar-se alguna vegada, mai deixaran d'intentar-ho*

Factors de risc

Segons :

•OMS
>90% diagnòstic TM

•Autòpsies psicològiques -
90-95% diagnòstic TM

<u>Trastorn mental (TM)</u>
Estat d'ànim
Control d'impulsos
Consum tòxics
Trastorn personalitat
Tr. espectre psicòtic
TEPT

DEPRESSIÓ

Principal causa de mort per suïcidi

Els factors de risc no son estàtics (difereixen en el temps)

Temptativa prèvia → **>15% MOREN PER SUÏCIDI**

Goñi-Sarriés A, Blanco M, Azcárate L, Peinado R, López-Goñi JJ. Are previous suicide attempts a risk factor for completed suicide? Psicothema. 2018; 30(1):33–38.

Comparen morts per suïcidi en el 1r intent vs diversos intents →

- **31,9% algun intent previ**
- **65,3% modifiquen el mètode**

Altres Factors de risc

PLANIFICACIÓ
RAONAMENT
RESOLUCIÓ PROBLEMES
PRESA DE DECISIONS
CONTROL D'IMPULSOS
REGULACIÓ EMOCIONAL

Impulsivitat:

- Joiner relaciona la impulsivitat amb el suïcidi com a tret estable de la personalitat que influeix en les conductes de risc.
- Postula que no tots els subjectes impulsius se suïciden ni tots els que se suïciden són impulsius

- Segons la OMS (2000), la majoria de les vegades no existiran desitjos de morir, sinó el sentiment de no ser capaç de tolerar "estar viu".

Suïcidis consumats que consulten als professionals de la salut (MAP)

- **50- 83% any previ** (45% SM)
- **50- 66% mes anterior** (24% SM)
- **22% setmana anterior**

Procés assistencial

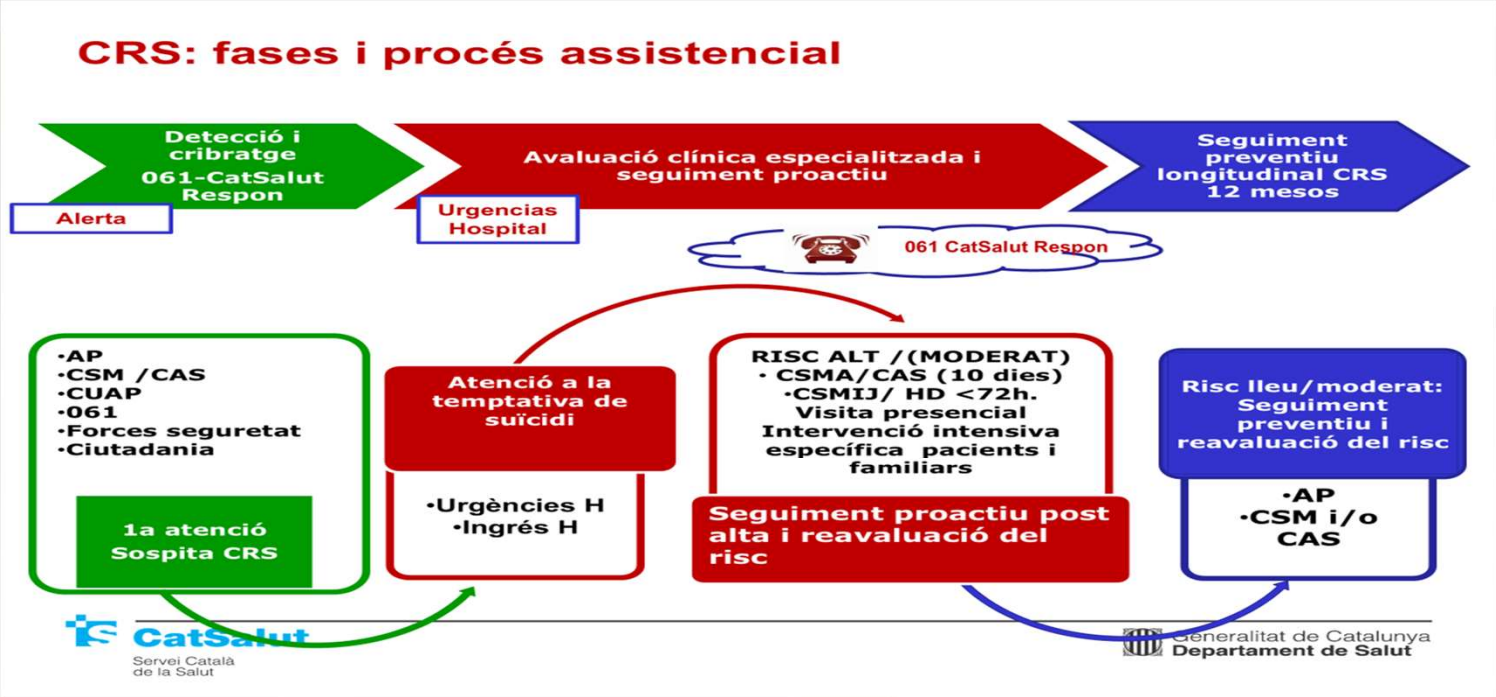

Inici procés de valoració i seguiment en el CSM

- ✓ Derivació des d'Urgències hospitalàries o Atenció primaria
- ✓ Valoració
- ✓ Proposta de tractament (individual i/o grupal)
- ✓ Seguiment preventiu

Objectiu principal

Identificar quines són les característiques dels pacients amb conducta suïcida

Valorar quins són els factors de risc en la conducta suïcida i les variables que estan intervenint per poder desenvolupar programes més eficaços de detecció, prevenció i intervenció

Abordatge de la Conducta Suïcida

PERSPECTIVA MULTIDIMENSIONAL

FACTORS RISC INDIVIDUALS

- Trastorns mentals
- Història prèvia TA
- Abús substàncies
- Antec. familiars

+

FACTORS RISC CONTEXTUALS

- Accés medis letals
- Manca recolzament
- Problemes familiars
- Estigmatització
- Experiències adverses

Grup de prevenció de la conducta suïcida i acompanyament al dol

- ✓ Espai de suport emocional i acompanyament
- ✓ Dirigit a persones que realitzen seguiment en el CSMA: - pacients amb ideació o TA
  - familiars o entorn proper
- ✓ Grup obert
- ✓ Freqüència: 90 minuts/quinzenal
- ✓ Assistència voluntària

Objectius

- ✓ Oferir a pacients, familiars i gent de l'entorn un espai on poder parlar i expressar-se
- ✓ Parlar de la conducta suïcida
- ✓ Identificar les idees de suïcidi
- ✓ Elaborar un pla de seguretat
- ✓ Parlar del sentiment de culpa
- ✓ Trencar l'estigma en salut mental
- ✓ Identificar i treballar la gestió de les emocions
- ✓ Relacions interpersonals, sentiments de desesperança i els esdeveniments vitals estressants
- ✓ Afrontament i resolució de problemes
- ✓ Presa de decisions

Algunes reflexions…

- ✓ Són suficients les intervencions des de l'àmbit sanitari?
- ✓ En els cas dels joves, en l'àmbit educatiu?
- ✓ Caldrien més intervencions en l'àmbit social?
- ✓ I en l'àmbit laboral i econòmic…?

Moltes gràcies!

angels.deu.ias@gencat.cat